

Međunarodna mreža pomoći I.A.N.

Godišnji izveštaj o aktivnostima za 2018. godinu

Tokom 2018. godine Međunarodna mreža pomoći I.A.N. sprovodila je aktivnosti koje su realizovane u okviru sledećih projekata:

- Borba protiv torture i nekažnjivosti (Delegacija EU u Republici Srbiji, Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije)
- Sveobuhvatna akcija protiv torture (Delegacija EU u Republici Srbiji)
- Briga o mentalnom zdravlju izbeglica, migranata i tražilaca azila (UNHCR Srbija)
- Rana identifikacija i adekvatna podrška za žrtve torture među izbeglicama sa Bliskog Istoka i Severne Afrike (UN Dobrovoljni fond za žrtve torture)
- Bolji život za izbeglice i migrante (Grupa 484)

Borba protiv torture i nekažnjivosti (Delegacija EU u Republici Srbiji, Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije) je projekat koji IAN sprovodi u partnerstvu sa Komitetom pravnik za ljudska prava YUCOM. Trajanje projekta je od 1. decembra 2017. do 30. novembra 2019. godine.

Opšti cilj projekta je da doprinese iskorenjivanju torture i nekažnjivosti u srpskom društvu i lečenju posledica torture. Opšti cilj će se postići kroz sledeće specifične ciljeve: 1) Borba protiv torture i nekažnjivosti praćenjem sprovođenja Akcionog plana za poglavlje 23 i zalaganjem za zakonodavne promene; 2) Obezbeđivanje adekvatnog pravnog leka i rehabilitacije žrtava kroz kampanju za pravo na rehabilitaciju i obeštećenje; 3) Obezbeđivanje sveobuhvatnog i efikasnog programa rehabilitacije za žrtve.

Očekivani rezultati projekta su:

- 1) Izmene i dopune zakona domaćeg krivičnog zakona formulisane od strane radne grupe koju čini širok spektar zainteresovanih strana (žrtve, branitelji ljudskih prava ...)
- 2) Relevantne zainteresovane strane su informirane i uključene u sprovođenje izmena u zakonodavstvu
- 3) Strategija za implementaciju prava na rehabilitaciju kreirana i promovisana među relevantnim akterima
- 4) Podignuta svest javnosti o problemima žrtava torture
- 5) Dalje jačanje kapaciteta kancelarije Zaštitnika građana kroz monitoring posete zatvorenim institucijama
- 6) Uspostavljanje adekvatnih procesa i smanjenje pritužbi na postupanje prema licima lišenim slobode od strane državnih službenika

7) Revitalizacija udruženja bivših logoraša i članova koji su uključeni u postupke koji se odnose na borbu za svoja prava na nadoknadu i rehabilitaciju

8) Smanjenje posledica torture na fizičko i psihičko zdravlje žrtava torture i članova njihovih porodica

Aktivnosti koje su realizovane tokom 2018. godine:

- Formirana je Radna grupa za praćenje sprovođenja preporuka UN Komiteta za borbu protiv torture sa ukupno 29 članova. Grupa je podeljena u 4 podgrupe na osnovu polja delovanja kako bi rad grupe bio efikasniji. Tokom prvog sastanka Radne grupe, OHCHR i Misija OEBS-a u Srbiji predstavili su slične aktivnosti na stvaranju Platforme civilnog društva za saradnju sa mehanizmima ljudskih prava Ujedinjenih Nacija, i dogovoreno je da se inicijative udruže i deluju u pravcu zajedničkog cilja. Tokom 2018. godine održano je 5 sastanaka radne grupe.
- Okrugli sto sa relevantnim zainteresovanim stranama održan je u oktobru 2018. godine u prostorijama Kuće za ljudska prava, a prisustvovalo mu je 17 učesnika. Među učesnicima su bili i predstavnici članova Radne grupe, različitih ambasada, OCD, medija, predstavnici Vladinih institucija i nezavisnih Vladinih institucija. Zainteresirane strane su informisane o projektnim aktivnostima uopšte, UNCAT preporukama za koje se zalažu članovi radnih grupa i predložene izmene zakona.
- Održano je 20 sastanaka sa zainteresovanim stranama.
- IAN i YUCOM učestvovali u 3 NPM monitoring posete, zatvorima u Kruševcu i Zrenjaninu i ustanovi za smeštaj dece i omladine Sremčica.
- Jednodnevna obuka za policajce i zatvorsko osoblje organizovana je u prostorijama Kuće ljudskih prava 3. oktobra 2018. Jedinica za izvršenje krivičnih sankcija pri Ministarstvu pravde Republike Srbije odobrila je učešće svojih zaposlenih, njih 20 ukupno iz 4 institucije i izrazili su želju za saradnjom u sprovođenju budućih obuka o sličnim temama.
- Povodom 26. juna, Međunarodnog dana za podršku žrtvama torture održana je konferencija za medije u UNS Pres centru u Beogradu. Na konferenciji su govorili Ekmel Čizmeđiolu – Program menadžer za civilno društvo i ljudska prava, Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji; Milan Marković, Šef tima za ljudska prava, Kancelarija stalne koordinatorke UN u Srbiji; Bojana Trivunčić, psihološkinja i projektna menadžerka IANA; Millena Vasić, pravnica YUCOMA. Kasnije istog dana u Narodnom pozorištu u Beogradu, na prepunoj sceni Raša Plaović, izvedena je predstava „Da bar nisam žensko“.
- Tri pojedinačne priče žrtava torture prikupljene i objavljene na IAN-ovoj veb stranici. Tri priče predstavljaju iskustva mučenja izbeglica/migranata, prisilno mobilisanih izbeglica i zatvorenika.
- IAN je obavio evaluaciju postojećih udruženja koja rade sa izbeglicama i žrtvama torture iz balkanskih ratova i odabrao Dokumentaciono-informativni centar Veritas za saradnju na projektu zbog njihovog aktivnog učešća u pružanju pomoći ovoj populaciji. Jedna od glavnih aktivnosti VERITAS-a je pružanje pravne pomoći izbeglicama u dobijanju odštete za preživelu torturu i kršenje ljudskih prava u Hrvatskoj. U saradnji sa Veritas-om, IAN je motivisao žene članice Veritas-a da osnuju novu žensku organizaciju koja će se fokusirati na žrtve torture i članove njihovih porodica. Novo udruženje *Kalina* zvanično je osnovano u septembru 2018. godine.
- Kao deo strategije za osnaživanje novog udruženja IAN je organizovao dva treninga za članice Kaline. U avgustu je održana obuka za vođenje grupa samopomoći, a u oktobru je održan trening za pisanje projekata. Glavne teme bile su: planiranje i dizajn projekata, razvoj okvira okvira, monitoring i evaluacija projekata.
- Održano je 16 grupa samopomoći za žene

- Održano je 12 umetničko-zanatskih radionica za žene izbeglice iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.
- Psihološke i medicinske usluge pružene korisnicima u Beogradu, Bosilegradu, Bogovađi i Kikindi. 30 korisnika je dobilo medicinsku pomoć, 12 korisnika psihijatrijsku pomoć, a 50 korisnika psihološku pomoć. YUCOM je pružio 42 besplatne pravne intervencije žrtvama torture. Pored toga, IAN je mesečno snabdevao lekovima Dom zdravlja u Bosilegradu.
- Advokat YUCOMa podneo je krivičnu prijavu u ime F.G. lica koje izdržava zatvorsku kaznu u KPZ u Nišu protiv dvojice zaposlenih u KPZ zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili krivično delo zloupotrebe i mučenja. U drugom slučaju YUCOM je zastupao D.Dj.-a, koji je trenutno zatvoren u pritvoru „Sremska Mitrovica“. U septembru 2018. godine imao je verbalno neslaganje sa jednim od komandanata u ovom pritvorskom centru, što je završilo prekoračenjem službenih ovlašćenja od strane komandanta koji ne samo da je grubo uvredio zatvorenika, već mu je naneo i nekoliko teških povreda.

Sveobuhvatna akcija protiv torture (Delegacija EU u Republici Srbiji) je regionalni projekat koji IAN sprovodi u partnerstvu sa Centrom za ljudska prava iz Niša i Centrom za građanske inicijative iz Prilepa, Severna Makedonija. Trajanje projekta je od 1. januara 2018. do 31. decembra 2020. godine.

Opšti cilj projekta je svet bez torture gde su počinioi dovedeni pred lice pravde, a preživeli u potpunosti uživaju svoja ljudska prava. Specifični cilj je doprinos efikasnoj prevenciji torture, borbi protiv nekažnjivosti i isceljenju posledica torture na Balkanu.

Ciljevi projekta će se postići kroz model koji obuhvata tri međusobno povezana i interaktivna klastera aktivnosti – klaster prevencije, odgovornosti i rehabilitacije.

Očekivani rezultati:

- 1) Relevantne zainteresovane strane su informirane i uključene u implementaciju preporuka UN Komiteta protiv torture
- 2) 2 izveštaja iz senke pripremljena i predstavljena pred UN Komitetom u Ženevi
- 3) Policijski službenici su povećali svoje znanje o međunarodnim i nacionalnim standardima za sprečavanje torture
- 4) Podignuta svest javnosti o problemima žrtava torture
- 5) Dalje jačanje kapaciteta kancelarije Zaštitnika građana kroz monitoring posete zatvorenih institucija
- 6) Profesionalci u oblasti medicine i prava stekli su znanje o upotrebi Istambuskog Protokola i adekvatnoj dokumentaciji o slučajevima torture
- 7) Žrtve torture i nečovečnog postupanja zastupane su na sudu, a slučajevi su podržani sudskim dokazima
- 8) Centar za rehabilitaciju žrtava torture uspostavljen u BJR Makedoniji, a osoblje centra je izgradilo kapacitete za pružanje usluga rehabilitacije žrtvama torture
- 9) Efikasna sveobuhvatna rehabilitacija (psihološka, medicinska, pravna i socijalna) obezbeđena za žrtve torture i članove njihovih porodica u Srbiji i Makedoniji
- 10) Izveštaj o istraživanjima među izbeglicama, migrantima i tražiocima azila podeljen sa relevantnim zainteresovanim stranama i distribuiran široj javnosti

11) Žene žrtve torture ili članovi porodice osnaže kroz grupe za samopomoć i različite kreativne radionice

Aktivnosti koje su realizovane tokom 2018. godine:

- Održano je nekoliko sastanaka sa relevantnim zainteresovanim stranama u Severnoj Makedoniji. Organizovani su sastanci sa predstavnicima Kancelarije Saveta Evrope u Skoplju, Ministarstva rada i socijalne politike, NPM-a u Skoplju, lokalne samouprave u Kumanovu koji se bave aktivnostima sa migrantima koji prolaze kroz Makedoniju, prihvatnim centrima izbeglica i migranata i organizacija civilnog društva. Tokom ovih susreta predstavljeni su ciljevi projekta, kao i glavne preporuke UN CAT-a i trenutni status njihove primene.
- Formirana je Koalicija organizacija civilnog društva za praćenje preporuka UN Komiteta protiv torture. Koaliciju čine predstavnici 10 organizacija iz Severne Makedonije. Tokom 2018. godine održano je 6 sastanaka Koalicije.
- Održan je jedan okrugli sto sa relevantnim zainteresovanim stranama za više od 20 predstavnika udruženja civilnog društva, fondacija, Saveta Evrope, Ministarstva rada i socijalne politike, Međupštinskog centra za socijalni rad, advokata i drugih organizacija u Severnoj Makedoniji.
- Održan trening o adekvatnom postupanju prema licima lišenim slobode za policajce i zatvorsko osoblje u Severnoj Makedoniji.
- Povodom 26. juna, Međunarodnog dana za podršku žrtvama torture održana je Konferencija za medije u niškom Media&Reform centru. Na konferenciji su govorili: Slobodan Savović, Komesarijat za izbeglice i migracije; Bojana Trivunčić, psihološkinja i projektna menadžerka IANA; Lidija Vučković, predsednica Centra za ljudska prava Niš. U „Art Galeriji 55“ u Nišu održan je koncert klasične muzike pod nazivom „Od istoka do zapada“. Program je zamišljen kao muzičko putovanje od Persije do Balkana kroz obradu narodnih pesama na 12 različitih jezika iz zemalja koje su u istoriji prošle kroz burna ratna i istorijska previranja. Koncert su izveli članovi/članice organizacije MOTO. U isto vreme održana je i izložba radova klijentkinja IANA, koje su korisnice Prihvatnog centra u Bosilegradu.
- Eksperti IANA učestvovali u NPM monitoring poseti Specijalnoj bolnici za psihijatrijske bolesti u Kovinu.
- Sproveden je jedan komplekasan forenzički pregled koji je obuhvatao analize različitih medicinskih izveštaja radi dokumentovanja torture.
- Centar za ljudska prava - Niš je preuzeo 4 slučaja navodne torture. IAN-ov advokat zastupa žrtvu policijskog mučenja, od 2011. godine i taj proces još uvek traje. Tokom 2018. godine advokat je u razumnom roku podneo žalbu za zaštitu prava na suđenje.
- Osnovan je prvi Centar za sveobuhvatnu rehabilitaciju žrtava torture u Severnoj Makedoniji. Napravljen je plan obuka za izgradnju kapaciteta osoblja Centra. Tokom 2018. održana su tri treninga koja su obuhvatila sledeće teme: metodologija rada, uvođenje Konvencije UN-a protiv torture, prava žrtava torture, značaj sveobuhvatne rehabilitacije, psihološka podrška i rad sa traumom, dokumentovanje torture - Istanbulski protokol: psihološke posledice, dokazi o torturi, osnovni principi razgovora sa žrtvama.
- Tokom 2018. godine IAN je pružao psihološke i medicinske usluge korisnicima u Beogradu i kroz posete mobilnog tima u Bosilegradu, Bogovađi i Kikindi. 150 korisnika je dobilo medicinsku pomoć, 19 korisnika psihijatrijsku pomoć, a 62 korisnika psihološku pomoć. Besplatna pravna pomoć pružena je za 34 navodne žrtve mučenja/članove porodica od strane pravnih savetnika Centra za ljudska prava Niš i Veritasa. Centar za ljudska prava Niš uglavnom pruža pravnu pomoć navodnim žrtvama torture u pritvorskim mestima i većina pritužbi odnosi se na zlostavljanja i dela mučenja u zatvorima i tokom hapšenja. Veritas se fokusira na pravnu

pomoć izbeglicama iz Hrvatske, pružajući savete koji se odnose na mogućnosti za dobijanje odštete za žrtve mučenja tokom balkanskih ratova, traženje nestalih članova porodice, imovinska pitanja, dobijanje penzije itd.

Briga o mentalnom zdravlju izbeglica, migranata i tražilaca azila (UNHCR Srbija) je projekat koji je realizovan u peiodu od 1. januara do 3. decembra 2018 godine.

Opšti cilj projekta je poboljšanje mentalnog zdravlja i sveukupnog blagostanja izbeglica/migranata/tražilaca azila u Srbiji.

Specifični ciljevi su:

- Specijalizovana psihoterapija i/ili psihijatrijsko lečenje za visoko traumatizovane osobe, uključujući i žrtve torture.
- Grupa izbeglica/migranata/tražioca azila obučena u aktivnostima zaštite na nivou zajednice, uključujući vršnjačko savetovanje i sprovođenje grupa za samopomoć.

Sprovedene aktivnosti:

- Pružanje specijalizovane psihoterapije visoko traumatizovanim osobama, psihijatrijski pregledi i lečenje – usluge su pružene korisnicima smeštenim u azilima i prihvatno - tranzitnim centrima u Bosilegradu, Bogovađi, Kikindi, Krnjači, Banji Koviljači, Adasevcima, Subotici i drugom smeštaju u Beogradu i Slankamenu (privatni smeštaj, JRS, bolnica). IAN je utvrdio vremenski raspored poseta u svakom centru na osnovu potreba i preporuka upravnika kampova. Nadalje, IAN je odgovarao na svaki hitan zahtev i intervenisao na zahtev na bilo kojoj lokaciji gde je postojala potreba za navedenim uslugama. Za 222 korisnika tokom projekta obezbeđeno je 89 seansi individualne psihoterapije, 297 psihijatrijskih intervencija, 97 individualnih psiholoških/psihosocijalnih intervencija i 10 grupnih sesija psihološke podrške (za 53 korisnika).
Pored specijalizovane psihološke i psihijatrijske pomoći, psihosocijalna podrška koja se pruža svakom korisniku odgovarala je trenutnim potrebama, a u nekim slučajevima je obuhvatala:
 - preporuke i upućivanje korisnika na UNHCR i druge partnere za posebne usluge kao što su finansijska podrška, mogućnosti zaposlenja, zamena lične dokumentacije, hitan smeštaj;
 - pružanje različitih informacija;
 - pratnja korisnika do određenih pružalaca usluga i pomoć u komunikaciji sa zvaničnicima. Na primer, bolnicama (za pomoć u hitnom lečenju povreda), bankama (za pomoć u otvaranju računa);
 - pomoć u pregovaranju o smeštaju, praćenje korisnika do mesta za prikupljanje organizovanog prevoza;
 - jednokratno obezbeđivanje predmeta za domaćinstvo, lekova;
 - korišćenje Internet sadržaja u kancelariji IAN-a.
- IAN je u Prihvatnom centru u Bosilegradu organizovao 11 kreativnih radionica za žene, muškarce i decu. Dok su žene bile uključene u šivenje i pletenje, deca i muškarci obično su izrađivali ukrase od papira i vune i narukvice prijateljstva. Voditelji radionica su uveli muzičke radionice posebno namenjene deci dok su se žene bavile zanatom. Muzičke radionice su osmišljene sa ciljem da se ojača socijalizacija kreativnim radom, uvede muzika i muzički instrumenti različitih kultura i razvije senzibilizacija prema klasičnoj muzici. Tokom radionica deca su se upoznavala sa Orffovim instrumentima i učila da pevaju pesme na engleskom, srpskom i arapskom jeziku. Deca i odrasli učestvovali su u dizajniranju i izgradnji muzičkog zida, pravljenju muzičkih instrumenata od drveta i vune, sviranju muzike na originalnim i

pravljenim instrumentima, pevanju pesama, učenju nekih tradicionalnih plesova. Svirali su i muziku na tradicionalnom iranskom instrumentu - santuru.

- Javno izvođenje pozorišne predstave „Da bar nisam zensko“. Da bi se senzitivisala i informisala javnost o problemima žrtava torture, značaju njihovog prepoznavanja pred zakonom i rehabilitacije, ali i da bi se podigla svest o izbeglicama/migrantima i njihovim problemima i na taj način povećala tolerancija i prihvatanje od strane lokalnih zajednica, IAN je organizovao nekoliko javnih izvođenja predstave „Da bar nisam zensko“. Predstava je izvedena pred publikom u Pančevu, Beogradu i Novom Sadu.
- Obuka o aktivnostima podrške na nivou zajednice – Sprovedene su tri dvodnevne obuke. Glavni cilj obuke bio je osposobljavanje učesnika veštinama pružanja zaštite, podrške i samopodrške u svojim zajednicama. Teme kao što su izbegličke potrebe i problemi, rad sa traumatičnim iskustvima, samopodrška, vršnjačka podrška, grupna podrška, grupe samopodrške, identifikacija osnovnih psiholoških problema i simptoma razrađivane su kroz teorijske i praktične (radionice/vežbe) sesije.

Treninzi su organizovani na tri lokacije:

1. Prihvatno - tranzitni centar u Obrenovcu 10. i 11. oktobra,
2. Centar za azil u Krnjači 24. i 25. oktobra,
3. Prihvatno - tranzitni centar u Bosilegradu 8. i 9. novembra.

Ukupno 78 učesnika (41 muškarac, 36 žena) prisustvovalo je ovim treninzima. Tokom treninga obezbeđeno je simultano prevođenje na arapskom, persijskom, urdu, engleskom i francuskom jeziku.

Rana identifikacija i adekvatna podrška za žrtve torture među izbeglicama sa Bliskog Istoka i Severne Afrike (UN Dobrovoljni fond za žrtve torture) je pojeekat koji IAN kontinuirano realizuje od januara 2017. godine. Opšti cilj projekta je da doprinese dobrobiti, poboljšanju zdravlja i psihološkog stanja i kvalitetu života žrtava torture i članova njihovih porodica među izbeglicama sa Bliskog istoka i Severne Afrike koji borave u Srbiji. Cilj se ostvaruje kroz sveobuhvatnu pomoć koja uključuje psihološku, medicinsku i pravnu pomoć za žrtve torture i članove njihovih porodica.

Aktivnosti sprovedene tokom 2018. godine:

IAN je pružio sveobuhvatnu pomoć u rehabilitaciji 189 žrtava torture i članova njihovih porodica. 92 žrtve torture dobile su medicinsku pomoć kroz 115 medicinskih intervencija. Medicinska pomoć je obuhvatala različite osnovne i specijalizovane preglede, dijagnostičke i laboratorijske preglede i lekove. Najčešći zdravstveni problemi bili su sezonske virusne i bakterijske infekcije, uključujući šugu koja se pojavila u nekoliko izbegličkih centara kao rezultat prenaseljenosti i loših higijenskih uslova zajedničkih higijensko - sanitarnih objekata. Takođe su tretirani zdravstveni problemi povezani sa iskustvom mučenja: stalni bolovi u telu, glavobolje, hipertenzija, hormonalna oboljenja i problemi mentalnog zdravlja za koje je bila potrebna psihijatrijska intervencija. Psihološka pomoć obuhvatala je individualne i grupne psihoterapijske sesije koje su pružane svim žrtvama i članovima njihovih porodica. 189 žrtava torture i članova porodice dobili su psihološku podršku kroz 635 intervencija. Glavni problemi koji utiču na njihovo mentalno stanje koje je nestabilno zbog trauma i mučenja koje su preživeli, bila je neizvesnost po pitanju budućnosti, život u pretrpanim objektima bez privatnosti, briga o članovima porodice ostavljenim u mestima porekla, porodični problemi, ekonomski problemi itd. Redovno praćenje zdravstvenog (fizičkog i mentalnog) stanja i adekvatna farmakoterapija omogućili su poboljšanje i stabilizaciju zdravstvenog stanja. Svim korisnicima su pružane informacije u vezi sa postupkom azila i osnovne informacije o životu u Srbiji. Većina klijenata izrazila je zadovoljstvo pruženim uslugama, ali je istakla osećaj sigurne i prijateljske interakcije sa njima kao najznačajnije, kao nešto što im je vratilo dostojanstvo i osećaj da su ljudi.

Bolji život za izbeglice i migrante (Grupa 484) je projekat koji je realizovan u periodu od 1. septembra 2017. do 12. marta 2018. godine.

Cilj projekta je poboljšanje kvaliteta života izbeglica i migranata koji su smešteni u prihvatnom centru u Bosilegradu kao i podsticanje integracije u lokalnu sredinu.

Aktivnosti sprovedene tokom 2018. godine:

- Održane su 4 kreativne radionice za žene. Radionice su vodileiskusne umetnice nevladine organizacije "MOTO". Tokom radionica žene su se bavile šivenjem marama, odeće, izradom dekorativnih jastuka, nakita...
- Organizovana je izložba radova koje su napravile žene tokom radionica. Izložba je organizovana u sali Doma kulture u Bosilegradu. Opština Bosilegrad i Kulturni centar su takođe organizovali folklornu manifestaciju nakon izložbe. Izložbu su otvorili predsednik opštine, direktorka IANA i članovi Komesarijata za izbeglice i migracije (KIRS). Predstavnik Državne televizije u ovom regionu napravio je izveštaj o ovom događaju (<http://vww.rts.rs/page/tv/sr/stori/20/rts-1/3070668/gradjanin.html>). Izložbi je prisustvovalo više od 300 ljudi iz lokalne zajednice, migrantskog stanovništva i drugih relevantnih predstavnika nevladinih organizacija. Istog dana IAN je organizovao i podelu novogodišnjih poklona za decu migrante u Bosilegradu.
- Održane su 4 muzičke radionice za decu. Kroz crtanje, igre, pesme, ples, sviranje na različitim muzičkim instrumentima, deca su se igrala i socijalizovala.
- Održane su 4 grupne psihološke sesije za žene. Najčešće teme grupnih sesija bile su vezane za traume u zemlji porekla, tokom tranzita, ali i strahove povezane sa budućim putovanjem, porodičnim problemima i problemima života u Prihvatnom centru. Neke žene imale su ozbiljne posledice traumatskog iskustva i probleme mentalnog zdravlja, poput depresije, anksioznosti, simptoma PTSP-a. Za one žene kojima je bila potrebna dodatna pomoć, IAN je organizovao psihijatrijske konsultacije kao doprinos projektnim aktivnostima. Nekim ženama pružena je i individualna psihološka podrška.
- Održano je 16 časova srpskog jezika za migrante – decu, žene i muškarce
- Organizovan je završni događaj na projektu koji je obuhvatio izložbu radova koji su napravljeni tokom šestomesečnog rada i druženja sa korisnicima prihvatno-tranzitnog centra u Bosilegradu, koncert u izvođenju dece koja su učestvovala u muzičkim radionicama tokom projekta, kao i dramska predstava koja je napisana na osnovu priča učesnica našeg projekta. Završni događaj se odigrao u prostorijama Kulturnog centra Bosilegrad. Završnom događaju prisustvovali su predstavnici Komesarijata za izbeglice i migracije, lokalne samouprave, migranti smešteni u prihvatno-tranzitnom centru u Bosilegradu, lokalno stanovništvo, kao i donatori iz Grupe 484.